

De rapporten van Sjerp Praamsma.

Daar ik het geweldig druk heb met studie voor de politie zal ik dit rapport kort maken, zo begint een eigenhandig geschreven rapport van zes kantjes d.d. 14 nov. 1945, van Sjerp Praamsma, geboren Bolsward 25 maart 1920 en daar wonend. In 1945 van beroep hulpagent van politie. Op 21 mei 1945 te Staveren waar zij toen woonden, getrouwd met Anna (Annie) Hiemstra, geb. Bolsward 26 mei 1921. Anna en Sjerp verloofden zich in de oorlog en opereerden bij het verzetswerk als duo waarbij zij veel koerierswerk deed. Ook de ouders en broers van Sjerp zaten diep in de Verzetsbeweging. Voor de oorlog diende Sjerp als dienstplichtig militair in het Nederlandse leger.

Het ondergrondse werk van de fam. Praamsma begon in Bolsward met het rondbrengen van illegale lectuur. Later kwamen ze in de hele Zuidwesthoek. Al in 1943 had hij contacten met Yntema en Sytsma te Hemelum. Ook kende hij toen Koos Boomsma al en Gerben Oppewal van Franeker, die in de zomer van 1944 in Koudum onderdook. Via de laatste werkte hij een poosje in Groningen en toen het daar te heet onder de voeten werd kwamen Annie en hij in de zomer van 1944 in Balk terecht, zij als koerierster en hij als rayonhoofd, *in samenwerking met Klaas (Gerben Ypma) en Gerard (Gerben Oppewal) als KP leider aldaar.*

Het genoemde rapport d.d. 14 nov. 1945, een ongedateerd ouder exemplaar van 4 kantjes t.b.v. Bultsma, en een ingevuld formulier d.d. 16 febr. 1946, maken deel uit van het archief van de vereniging Friesland 1940-1945 bij Tresoor (T 350 nr. 1156). Het ongedateerde rapport schreef Praamsma vanuit Staveren waar hij toen woonde op het adres Noord 3. Hieronder volgen de letterlijke weergaven van de gedeelten uit de twee rapporten waarin hij schrijft over de periode als rayonleider in de Zuidwesthoek, onder de schuilnaam Dick. In de laatste deel van het rapport van 14 nov. 1945 kijken Annie en hij tevreden terug al bracht de bevrijding hen nog niet wat ze ervan verwacht hadden.

Het ongedateerde rapport aan Bultsma

Toen, na de tweede inbraak in het distributiekantoor te Workum, werd Klaas gearresteerd en in Koudum doodgeschoten. Mijn verloofde en ik verplaatsten ons naar Staveren, waar wij meer midden in het rayon zaten, van Staveren, Hindeloopen, Workum, H.O.N., Gaasterland en Sloten. Vele moeilijke momenten hebben we daar meegemaakt, teveel om hier neer te pennen. Mijn [latere] vrouw is toen al haar spullen en kleren nog kwijtgeraakt, doordat zij en haar kosthuis plotseling moesten vluchten. Mijn voornaamste medewerkers daar waren G. Oppewal, KP en Theo, Ewinus Steenhuisen uit Bergum en A. Osinga, waar hij in Koudum bij in de kost was.

In september werden door Theo en mij op bericht van de centrale de gevechtsgroepen opgericht. Toen kreeg ik dan ook contact met de heer [Siemen] de Jong uit Balk, ondergedoken te Koudum. Met hem heb ik altijd prettig gewerkt, evenals met de D.O.L. [districtsoperatieleider] de heer [H.L.] Tissot van Patot uit Den Haag, De Vries [Theunis de Vries].

En de toenadering van KP [Knokploegen], OD [Ordedienst] e.a. tot NBS heb ik ten volle daar meegemaakt en uitgevoerd. Voor de hierboven genoemde gemeenten heb ik alle vervoer, opberging, en instructie der wapens geregeld en uitgevoerd. Veel heb ik daarmee beleefd. Zo hebben wij allen die zaak tot aan de bevrijding uitgebouwd en geregeld. Mijn vrouw was ook hier weer koerierster. Met de bevrijding werd ik hoofd van de sectie verbindingen van district IV. Het is als ik er op terug zie een mooie tijd geweest, die we niet terug mogen verlangen, maar toch is het een tijd geweest van samenwerking, die nu weer ver te zoeken is.

Praamsma besluit dit rapport met een lijst van 16 vrienden uit de Verzetsbeweging die het leven lieten in de ondergrondse strijd.

Het rapport van 14 nov. 1945.

Een paar weken later werd Klaas gearresteerd en doodgeschoten en Gerard verdween. Nu kreeg ik het gehele rayon van 6 gemeenten. In februari 1945 gingen Gaasterland en Sloten erbij vandaan en hield ik Workum, Hindeloopen, Staveren en H.O.N. over. Hier heb ik toen tot het eind gewerkt onder moeilijke omstandigheden vaak. Sytsma en Yntema zijn uit deze gemeente gevallen. Mijn naaste medewerker, naast Annie, was Theo, Ewinus Steenhuisen, uit Bergum, plaatsvervangend rayonhoofd en KP-leider van de sabotage-ploeg. Het wapenvervoer in deze gemeente is door mij en Theo gebeurd, evenals de werving en instructie der NBS-leden. Later was ik in de officiersstatus verheven en hoofd [van de] sectie verbindingen, documentatie en sociale zaken der NBS.

We mogen die tijd nooit terug verlangen want het kost teveel mensenlevens, maar anders was het mijn mooiste tijd en ook die van Annie. Veel is mij na de bevrijding tegengevallen, want ook in de LO-gelederen zaten vele baantjesjagers en zitten er nog in. Namen behoeft ik niet te noemen. Ieder voor zich moet het maar weten wat hij doet. Ik ben ten dele de dupe van mijn ondergronds werken. Wij hebben vele kledingstukken en andere spullen verspeeld en ook geld. Het heeft mij een klein kapitaaltje gekost en niets terug gekregen. En ook heb ik niet kunnen leren maar dat neemt niet weg dat wij tevreden zijn over het gene wat wij gedaan hebben. Thans ben ik bij de hulppolitie te Almeer.

Op geen enkele manier hebben wij dank ondervonden van mensen die wij hebben geholpen, maar wel [zoals wel] de contacten van ons die meer met de duikers in aanraking kwamen, daar wij meer het geheel regelden. In het laatst werden door ons ong. 600 onderduikers verzorgd. Mijn en ook Annie haar kosthuizen waren steeds prima en de mensen herbergden ons omdat ze wisten dat het nodig was. Alle hulde aan hen. [..]

Het is slordig geschreven dit komt door de haast. Het is alweer 1 uur.

Was getekend,

S. Praamsma en A. Hiemstra.